

Veiklos taisyklių manifestas

Taisyklių nepriklausomumo principai

Pagal Business Rules Group¹

1 straipsnis. *Pirmaeiliai, ne antraeiliai reikalavimai*

1.1. Taisyklės yra pirmajai svarbos reikalavimai.

1.2. Taisyklės yra esminė, atskira veiklos ir technologijos modelių dalis.

2 straipsnis. *Atsietos nuo procesų, ne jų dalis*

2.1. Taisyklės aiškiai riboja ir/arba remia elgseną.

2.2. Taisyklės nėra nei procesas, nei procedūra, todėl neturėtų būti nė vieno iš jų sudėtinė dalis.

2.3. Taisyklės veikia procesus ir procedūras. Visos taisyklės, kurių nuosekliai laikomasi visose tiesiogiai susijusiose veiklos srityse, turėtų būti suderintos.

3 straipsnis. *Sistemos, ne atsitiktinės, žinios*

3.1. Taisyklės kuriamos faktų, o faktai – terminais išreikštų sąvokų pagrindu.

3.2. Terminai išreiškia veiklos sąvokas; faktai išreiškia teiginius apie sąvokas; taisyklės riboja ir remia faktus.

3.3. Taisyklės turi būti aiškiai išreikštos. Jokia taisyklė apie jokias sąvokas ar faktus negali būti numanoma.

3.4. Taisyklės yra bazinių veiklos žinių pagrindas.

3.5. Taisyklės reikia puoselėti, saugoti ir valdyti.

4 straipsnis. *Deklaratyvios, ne procedūrinės*

4.1. Veiklos dalyviams taisyklės reikėtų pateikti deklaratyviais natūralios kalbos sakiniais.

4.2. Tai, ko negalima išreikšti, – ne taisyklė.

4.3. Formuluočių aibė yra deklaratyvi tik tada, jei joje nėra nustatyta taisyklių eilės tvarka.

4.4. Taisyklių formuluotėse, kurių negalima išreikšti vien tik terminais ir faktais, slypi sistemos realizavimo prielaidos.

4.5. Taisyklė yra atsieta nuo bet kokio reikalavimo ją vykdyti. Taisyklė ir jos vykdymas yra skirtingi dalykai.

4.6. Taisyklės reikėtų apibrėžti nepriklausomai nuo to, kas, kur, kada ir kaip jas vykdyti

4.7. Taisyklių išimtys išreiškiamos kitomis taisyklėmis.

5 straipsnis. *Taisyklingos, ne bet kaip sudarytos, išraiškos*

5.1. Veiklos taisyklės reikėtų išreikšti taip, kad veiklos dalyviai galėtų įvertinti jų teisingumą.

5.2. Veiklos taisyklės reikėtų išreikšti taip, kad būtų galima patikrinti, ar jos tarpusavyje dera.

¹ Visas teises saugo Business Rules Group, 2003 m.
www.BusinessRulesGroup.org

2.0 versija, 2003 m. lapkričio 1 d. Redaktorius – Ronald G. Ross.

Leidimas suteikia galimybę neribotai dauginti ir platinti dokumentą laikantis šių sąlygų: a) teisės į intelektualią nuosavybę ir šis leidimo tekstas turi būti neatsiejamos dokumento dalys; b) kūrinyje išimtinai priklauso Business Rules Group; c) nė vienos dokumento dalies, įskaitant pavadinimą, turinį, teises į intelektualią nuosavybę ir leidimo tekstą, negalima niekaip perdurti, sutrumpinti ar išplėsti.

[Lietuvių kalbą vertė Gediminas Vedrickas (Kauno technologijos universitetas – KTU), dr. Lina Nemuraitė (KTU), dr. Rita Butkienė (KTU), Kęstutis Kapočius (KTU), redagavo KTU leidyklos „Technologija“ vyr. red. Pranas Dastikas, 2005 m. lapkričio 4 d., 1.0 versija. Už pagalbą įgyvendinant šią iniciatyvą nuoširdžiai dėkojame Laurai Kurtinaitytei (Baltic Property Trust), Irenai Kurtinaitienei (Prienu „Žiburio“ gimnazija), Petriui Kurtinaičiui (Prienu raj. savivaldybė). Visos teisės saugomos.

5.3. Formalioji, pavyzdžiui, predikatų, logika turi esminę reikšmę tiek taisyklių išraiškų veiklos terminais taisyklingumui, tiek jų įgyvendinimo technologijoms.

6 straipsnis. *Taisyklėmis grindžiama architektūra, ne jos imitacija*

6.1. Taikomosios programos kuriamos remiantis veiklos taisyklėmis, kad galėtų prisitaikyti prie nuolatinių veiklos pokyčių, kuriuos turėtų palaikyti taikomųjų programų vykdymo aplinka.

6.2. Tiesioginis taisyklių vykdymas, pavyzdžiui, taisyklių variklio, yra pažangesnis jų įgyvendinimo būdas nei procedūrinis kodavimas.

6.3. Veiklos taisyklių sistema visuomet turi gebėti paaiškinti, kodėl buvo prieita prie tam tikrų išvadų ar imtasi tam tikrų veiksmų.

6.4. Taisyklės remiasi teisingumo įvertinimu. Naudotojui neatskleidžiama, kaip įvertinamas taisyklės teisingumas.

6.5. Bendruoju atveju įvykių ir taisyklių santykis yra „daug su daug“.

7 straipsnis. *Taisyklių valdomi procesai, ne išimčių programavimas*

7.1. Taisyklės nustato ribą tarp priimtinos ir nepriimtinos veiklos.

7.2. Pastebėti taisyklių pažeidimai dažnai reikalauja specialaus ar atrankinio valdymo. Taisyklių pažeidimas yra toks pat veiksmas kaip ir bet kuris kitas.

7.3. Maksimaliai darnai ir pakartotiniam naudojimui užtikrinti nepriimtinių veiksmų valdymas turėtų būti atsietas nuo priimtinių.

8 straipsnis. *Veiklai, ne technologijai*

8.1. Taisyklės siejasi su veiklos praktika ir valdymu; jos kyla iš veiklos tikslų ir yra sąlygojamos įvairių veiksmų.

8.2. Organizacijai taisyklės visuomet kainuoja.

8.3. Turėtų būti išlaikyta pusiausvyra tarp taisyklių laikymosi kainos ir veiklos rizikos bei galimybių, kurias galima prarasti šią pusiausvyrą pažeidus.

8.4. „Daugiau taisyklių“ nėra geriau. Paprastai geriau nedaug, bet „gerų taisyklių“.

8.5. Efektyvi sistema gali remtis nedaugeliu taisyklių. Papildomas, subtilesnes taisykles palaipsniui galima pridėti, kad sistema toliau tobulėtų.

9 straipsnis. *Veiklos dalyviams priklausančios, jų sukurtos ir skirtos jiems, o ne informacinių technologijų specialistams*

9.1. Taisyklių šaltinis turėtų būti veiklos žinovai.

9.2. Veiklos specialistai turėtų turėti įrankius, padedančius formuluoti taisykles, įvertinti jų teisingumą ir valdyti.

9.3. Veiklos specialistai turėtų turėti įrankius, padedančius patikrinti, ar veiklos taisyklės tarpusavyje dera.

10 straipsnis. *Valdančios veiklos logiką, ne techninės/programinės įrangos aplinką*

10.1. Veiklos taisyklės yra gyvybiškai svarbus organizacijos turtas.

10.2. Ilgalaikeje perspektyvoje organizacijai taisyklės yra svarbesnės nei techninės ar programinės įrangos aplinka.

10.3. Veiklos taisyklės turėtų būti susistemintos ir saugomos taip, kad jas būtų lengva perkelti į naują techninės ar programinės įrangos aplinką.

10.4. Taisyklės ir galimybė jas efektyviai keisti – esminiai veiklos adaptyvumo gerinimo principai.

